

Kvinnliga trädgårdsarkitekter i Sverige

En yrkesroll växer fram

CATHARINA NOLIN

UTFÖRANDE: 384 s. Klotband. Illustrerad.

Format 200 × 240 mm.

ISBN: 978-91-989128-3-8

14

Kvinnliga trädgårdsarkitekter i Sverige

»MITT YRKE ÄR LÄMPAT FÖR KVINNOR« – så uttryckte sig Ulla Bodorff i en tidningsartikel 1963. Citatet är tänkvärt som utgångspunkt före en studie av kvinnliga trädgårdsarkitekter under det tidiga 1900-talet, när trädgårdsarkitekt (eller senare landskapsarkitekt) blev ett yrke även för kvinnor.

Var kvinnor särskilt lämpade? Bland andra Ellen Key tyckte det. Hon menade att kvinnors särart gjorde dem lämpliga för trädgårdsyrket, eftersom det vårdande och moderliga fanns naturligt inneboende hos dem.

Men det fanns förstas andra åsikter. På 1920-talet kunde en etablerad trädgårdsman som Rudolf Abelin uttrycka sin skepsis. I ett aktivt yrkesliv »kommer kvinnans olämplighet som arbetsledare att lägga stora hinder i vägen«.

Yrkeskvinnan sågs också, föga förvånande, som en konkurrent i en manligt dominerad värld. Ett citat från 1920-talet är talande: »Ett av de områden till vilken erövringen utsträckts är arkitekturens, och detta har lett till mer än ett förklenande omdöme från manligt håll om kvinnans möjlighet att göra någon insats av värde på detta område.«

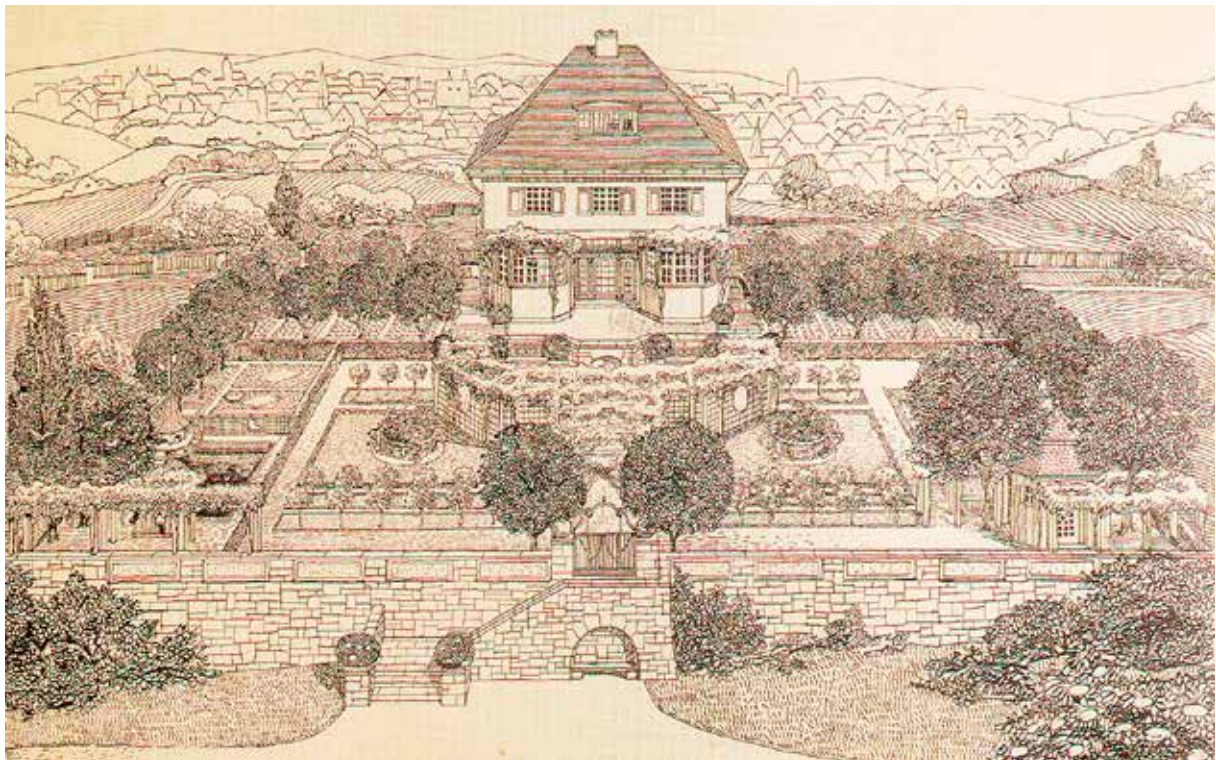
I landskapsarkitekturens historieskrivning som den har formulerats från 1980-talet och framåt har kvinnorna fått stå tillbaka. De har skrivits ut ur den berättelse de en gång ingått i, till förmån för en kanonisering av män som Sven A. Hermelin, Holger Blom och Erik Glemme. I Hermelins fall har det delvis gjorts på bekostnad av hans mångåriga kompanjon Inger Wedborn, när kontorets gemensamma arbeten i efterhand tillskrivits honom ensam.

Radhusområdet Omega i Vällingby, med plan av Sylvia Gibson från 1950-talets slut. Foto: Catharina Nolin.

APPELL FÖRLAG

Ester Claessons bidrag i tidskriften *Die Woche* tävling om villaträdgårdar, 1908.

I *Kvinnliga trädgårdsarkitekter i Sverige* får de träda fram i sin fulla rätt: redan nämnda Ulla Bodorff (som bl.a. ritade bostadsgårdar och småhusträdgårdar för HSB) och Inger Wedborn (medverkade i gestaltningen av Marabouparken), vidare Ruth Brandberg (sjukhus- och sanatorieparker), Ester Claesson (Karl-feldts trädgård i Dalarna), Sylvia Gibson (ett stort antal bostadsområden), Agda Haglund, Helfrid Löfquist (trädgårdarna vid Tre Vapen och Krigsarkivet) och Margareta Moberg.

De var alla yrkesaktiva trädgårdsarkitekter. Andra kan nämnas som inte kallade sig så, men var väl så kompetenta i fältet, exempelvis kronprinsessan Margareta.

Här presenteras deras mångfacetterade uppdrag att gestalta privatträdgårdar och småhusområden, bostadsområden och stadsplanering, offentliga parker, sjukhus- och industrimiljöer, kyrkogårdar och begravningsplatser.

Genom sina uppdrag och aktivt och strategiskt arbete i professionella nationella och in-

ternationella sammanslutningar – exempelvis som författare till trädgårdshandböcker – debattartiklar och bokrecensioner, utövade de ett stort inflytande över det välfärdssamhällets vardagslandskap som har varit så utmärkande för Sverige under 1900-talet.

Många av deras arbeten har gått förlorade eller har förändrats radikalt. Men livsberättelserna, verken och det generösa bildmaterialet i *Kvinnliga trädgårdsarkitekter* väcker fascination och intresse för det som ännu finns kvar.

»Solplagen« på KF-husen vid Slussen, Stockholm. Ulla Bodorff, tidigt 1940-tal.